

Groeneveldprijs 2024

Dolf Janssen

laudatio & lezing

©Fred van Diem, 2017

Laudatio Paul Roncken

Dolf Jansen Groeneveldprijs 2024

Beste Dolf Jansen
of mag ik zeggen Dolf?
Omdat je met je wekelijkse zichtbaarheid in het Nederlandse landschap van media en meningen een nogal jonge uitstraling hebt en bij jonge uitstraling hoort een voornaam en niet: meneer Jansen; want jij bent, althans voor ons en voor de mensen in deze zaal heel uniek.

Dit is een lofrede voor jou omdat wij, de Groeneveld stichting aan jou onze prijs uitreiken, de Groeneveldprijs een jaarlijkse huldinging voor een persoon of organisatie die zich bijzonder heeft ingezet voor het debat over natuur en landschap in Nederland en dat doe jij heb jij gedaan en doe je al heel lang dus sorry dat we sinds het jaar 2000 zoveel belangrijke en unieke mensen hebben laten voorgaan zoals Geert Mak, Jared Diamond, Louise Fresco, Ton Le-maire, de redactie van Trouw en Vroege Vogels, Arita Baaijens en de Ambassade van de Noordzee en vorig jaar nog kunstenaar Esther Kokmeijer.

We reiken je de prijs uit voor je lef, je humor en je feitelijkheid in je columns in dagblad Trouw, bij Vroege Vogels en voorgelezen op de radio bij de Nieuws BV; voor jouw stem in de Nederlandse en sociale media en tussen al je geïmproviseerde spitsvondigheden door.

Al vanaf de jaren 90 van de vorige eeuw zag jij hoe klimaatverandering en gedragsverandering als grote thema's met elkaar te maken hebben; en het brengt ook ongelijkheid in de wereld. Alles hangt samen, daar schrijf jij vaak over.

Uit je columns spreekt ook een wereldbeeld van optimisme dat het opgelost kan worden dat de wetenschap inderdaad veel weet en dat politiek in theorie goede politiek kan bedrijven; dat er technieken zijn die we kunnen vertrouwen aan wie ligt het dan, dan het maar niet gebeurt?

Ook wij, van de stichting, vragen ons dit vaak af en deze vraag kan maar al te gemakkelijk tot een somberheid omslaan iets wat de cultuurfilosoof Wal-

ter Benjamin omschreef als een 'Linker Melancholie' [Duitse uitspraak]; een melancholie van de sociale en strijdlustige linker-vleugel in de maatschappij. Maar het heeft misschien niets met links/rechts te maken: het is maar al te herkenbaar dat mensen die van natuur houden eerder verlegen zijn dan schreeuwerig en de onzin in de wereld liever uit de weg gaan. Ik herken het ook in mezelf ik hou zeker van lachen, maar het liefst van alles, van glimlachen, een vol gevoel van blijheid een dankbaarheid bij het zien van de tolerante tederheid in de natuur de onhandige rommel die de merel in mijn tuin maakt het zalige gevoel van het inzicht dat niets in de natuur oordeelt

zeker de wolf niet, die in de bossen achter ons dorp rondloopt.

De natuur in Nederland is vrij van alle bedreigingen voor de mens het zou een paradijselijke tuin der lusten kunnen zijn als de mens niet andersom, de hoge mate van ontwikkeldheid zeg maar gerust: de hoge culturele staat van de natuur iedere dag weer reduceert.

Omdat? Waarom?

In jouw columns is te lezen dat het is om vast te blijven houden aan ons gezamenlijk verhaal van economische groei waar we zoveel betekenis uit halen.

En: omdat sommige invloedrijke mensen nu eenmaal een nare verslaving hebben ontwikkeld, om natuur als een dure linkse hobby te blijven pesten; omdat iets in die 'kwetsbare' natuur zorgt voor een staat van permanente verzwakking wat in een tijd van vitale jeugdige overmoed, zwaar onwenselijk is. Zo zwak? Echt? Expert vertel het nog eens... gôh, dat klinkt niet best, maar zeg nou zelf, dan is er toch geen voedingsbodem voor natuur in Nederland?

En jij zegt ook: omdat jongeren, maar niet alleen jongeren, steeds minder goed begrijpend lezen en daardoor niet leren hoe alles met alles samenhangt; uit zichzelf lezen de meeste mensen geen wetenschap.

Wat er wordt geschreven of gezegd is te ingewikkeld too much information, running through my brain, driving me insane (the Police) en dan...

dan word je vatbaar voor mensen die gewoon een goed verhaal lijken te hebben en dan ben je blij met een leider die het beste het nieuws kan sturen en beheersen.

En wat is steevast jouw alternatief, Dolf?

De bittere humor ervan en de feiten.

Jij beschrijft het onderscheid tussen wat goed is en wat fout, wat logica en wat domheid, wat moed van wat gemakzucht.

En: als satiricus ben je een idealist voor alle levensvormen op een gedeelde Aarde.

Jouw columns zijn verwonderingen ze zijn tegelijk licht en betweterig ze zijn zelden flatteus voor jezelf maar nog minder flatteus voor mensen en organisaties, die zulke domme denken of doen dat het evident is om in actie te komen. In re-actie te komen, tot burgerlijke ongehoorzaamheid.

In je schrijven haal je theorie aan waarom pessimistisch noodzakelijk is maar in de praktijk zet je lezers aan tot een aanstekelijk optimisme. En als dat te ingewikkeld klinkt, dan kan dat, het is een uitspraak van de - net als jij - razendsnel pratende filosoof Slavoy Zizek.

Je lijkt telkens te onderbouwen dat er alleen maar eerlijkheid nodig is, eerlijk naar jezelf: wat vind je prettig? En wat verschrikkelijk?

En eerlijk naar anderen en het andere juist als zo overduidelijk de tijd dringt en iedere keuze verregaande consequenties heeft voor zoveel meer leven, dan dat, van jezelf of je geliefden.

Wij, in dit prachtige kasteel waar onze stichting haar naam aan heeft te danken en al een tijd in beheer en eigendom van Staatsbosbeheer; wij hebben ons afgevraagd waarom we iemand als Dolf nodig hebben

en waarom wij hem niet uitnodigen binnen ons bestuur?

Waarom, überhaupt! Zijn publieke mediafiguren eerder een ambassadeur voor natuur en klimaat dan direct in dienst als tekstschrijver of als trainer of als directeur of als inhoudelijk programmamaker?

Waarom is de scheiding tussen media en niet-media zo sterk bij natuurorganisaties?

Er zijn toch afdelingen communicatie, public relations en sociale media van natuur beherende organisaties maar geen is zo goed als jij.

Wij denken dat deze afdelingen te veel gericht zijn op het blij maken van een publiek dat simpelweg wil genieten van natuur. Een publiek dat wel wil lachen en glimlachen, om maar niet aan alle ellende te hoeven denken.

Zo'n publiek bied je geen satire maar kalmering. De valkuil van de 'Tourist Gaze' zoals de Britse socioloog John Urry dat noemt.

En is het niet die valkuil, dan is het wel dat communicatieafdelingen conflicten en risico's vermijden om-

dat natuurorganisaties onder politieke en financiële druk staan en liever geen slapende honden wakker maken.

Heeft communicatie vanuit natuurorganisaties, met andere woorden, een andere beweegreden dan wat jij teweegbrengt met je columns?

Nog een voorbeeld: onze collega sectoren van de duurzaamheidslobby hebben de indruk dat de natuurbescherming achterloopt en dat vertegenwoordigers van vergelijkbare expertise elkaar eerder bestrijden over een onderwerp als de wolf

Wij zijn blijkbaar te nerdy, te netjes, te bang of te publieksvriendelijk.

Maar...

In de huidige tijd van natuurbeleidsarmoede bij de overheid is het urgent om het draagvlak voor de natuur in de maatschappij te vergroten.

De natuurorganisaties slagen daar onvoldoende in.

Hét motief om Dolf Jansen deze prijs te overhandigen is de toenemende rol van media en satire om een inhoudelijke bijdrage te leveren in een debat over de staat van natuur en landschap en een nog steeds groeiende verwijdering vanuit politiek en economie. Met een gezonde dosis bittere humor verheft Dolf Jansen wekelijks meermaals zijn stem om kenbaar te maken dat het beleid en het achterliggend wereldbeeld niet deugt.

Wat zegt dit over een onderliggende trendlijn in de organisatie van onze maatschappij: de positie van de media als vervangers van deugdzame en tot daden oproepende natuurbewegingen?

Dé uitdaging van deze tijd is inderdaad, zoals jij Dolf in interviews vaak uitlegt, dé uitdaging is om in alle haast nieuwe informatie tot je te nemen over de samenhang op deze Aarde die je niet direct ziet; die zelfs de wetenschap niet goed begrijpt maar die je wel direct ervaart om je eigen huis heen of in de supermarkt waar de natuur - of wat daarvan over is - binnen de korstmogelijke tijd geconsumeerd kan worden.

Met dezelfde haast kiezen wij voor de verkeerde

leiders en de verkeerde investeringen op basis van informatie die je bij voorbaat al niet vertrouwt en die, dan dus, in ieder geval grappig of energiek moet zijn:

want:
De aandachtseconomie.

Dit dilemma kijkt Dolf Jansen waarschijnlijk iedere dag in de spiegel aan.
En dat is moedig.
Hij wel en wij niet lopen het risico kapot te worden ge-astroturfd kunstmatig te worden getwind en daarna gecanceld of eenvoudigweg massaal te worden misbruikt als een deepfake.
Het online media wilde westen heeft een held nodig als meneer Jansen.

Of mag ik zeggen: Dolf?

Dolf, jij bent als mens gewoon liefhebber van hardlopen en Americana muziek en als actieve burger ben je kritisch tot aan de grens van het pedante maar boven alles ben je eerlijk en neem je mensen voor je in in al je kwetsbaarheid lever jij een unieke bijdrage.

Samen met je partner Jitske Kramer ben je vanmiddag hier aanwezig om de Groeneveldprijs in ontvangst te nemen dat je samenwerkt met je geliefde is ook weer zo'n vorm van kwetsbaarheid.

Wij prijzen je gulle houding om niet alle aandacht voor jezelf te houden. Je vermeldt heel trouw dat je eigen richtinggevoel door bepaalde doerakkers en wetenschappers en andere waaghalzen is gevormd je bent eerlijk over je kleine bijdrage in het geheel waar je door veel voorouders en meelevers mee verbonden bent en dat wij zijn op onze beurt, allemaal voorouders van de generaties na-ons.

Dat is ten diepste de boodschap en de missie van Dolf Jansen en die gaat er alleen in als een onverwachte bulderende lach wordt afgewisseld met een stilte in de zaal zodat je weet dat het binnenkwam.

Beste Dolf
jij komt bij ons binnen
en daar zijn we je bijzonder dankbaar voor.

Gefeliciteerd met de eervolle Groeneveldprijs.

